

LEVALLOIS VE DİSKOİD ÇEKİRDEKLER

Orta Paleolitik endüstriler içinde bir arada bulunan, teknolojik görünümleri de birbirleriyle çok yakından ilişkili olan Levallois ve disk çekirdekler, üzerlerinde oldukça tartışılmış bir grubu oluşturmaktadırlar.

Bordes'e göre, disk biçimli çekirdek iki farklı sürecin sonunda oluşur:

a) Levallois çekirdeklerde olduğu gibi, işlem önce çevrenin yontulmasıyla başlar. Sonra üst yüz merkezci yongalarla soyulur ve çekirdeğin tükenmesine kadar yonga çıkarılmaya devam edilir.

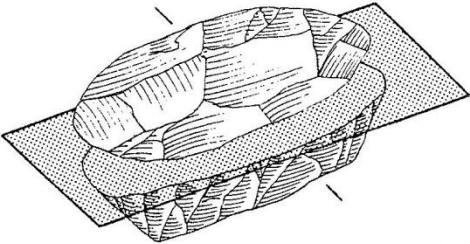
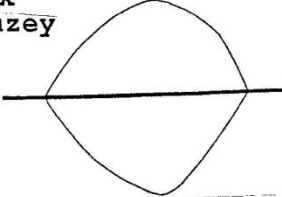
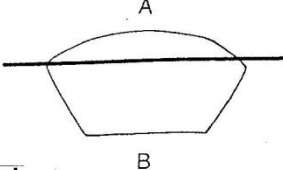
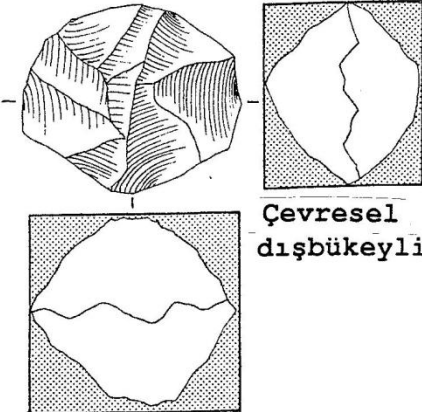
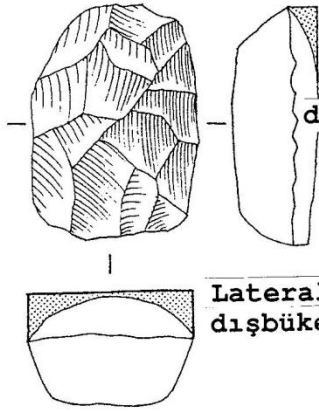
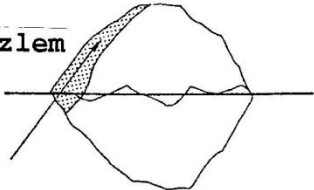

b) Önce, üzerinden tek bir yonga alınmış Levallois çekirdek oluşturulur, daha sonra çekirdek tükenene kadar yontulur.

Mousterien ve Levalloisien olarak orta Paleolitik kültürleri iki aşamada inceleyen bazı araştırmacılar, disk çekirdekleri Mousterien, Levallois çekirdekleri Levalloisien kültüre bağlamışlardır. Disk çekirdeklerin daha çok mağaralarda, Levallois çekirdeklerinde Açık hava sitelerinde bulunmasını dikkate alarak Mousterien ve Levalloisien kültürleri sırasıyla kışlık ve yazlık kültürler olarak nitelendirmişlerdir.

Bordes'in farklı olarak iki çekirdek tipini de Mousterien kültüre bağlayarak benzer bir ifadeyle belirttiğine göre, bu çekirdeklerin teknolojik görünümleri aynıydı. Fakat, Paleolitik yerleşim yerlerinin konumuna bağlı olarak farklı ifadeler kullanılıyordu. Bunun nedeni de hammaddenin kazanılmasındaki zorluk ya da kolaylıktı.

Açık hava Mousterien sitelerinde hammaddede bir zenginlik söz konusudur. Levallois çekirdekler müsrif bir şekilde terk edilmişlerdir. Buna karşın Mousterien mağara yerleşimlerinde hammadde dışarıdan taşındığı için mümkün olduğu kadar çok redüksiyona uğramışlardır. Terk edildiklerinde ise artık disk biçimli çekirdeklere dönüşmüşlerdir.

Önce Levallois olan ve terk edilmek yerine tükeninceye kadar yontulan disk çekirdekler bu açıklamanın yerinde olduğunu göstermektedir. Fakat, diğer gruptaki diskoid çekirdeklerle Levallois çekirdekler arasında tekno-morfolojik farklar bulunmaktadır.

DISCOIDE	LEVALLOIS	LEVHA V
KESIŞME DÜZLEMİ		
1		
YÜZEYLERİN HİYERARŞİZASYONU		
2	<p style="text-align: center;">A/B</p> <p style="text-align: center;">Hiyerarşik olmayan yüzey</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">Hiyerarşik yüzey</p> <p style="text-align: center;">B</p> <p style="text-align: center;">B/A</p> <p style="text-align: center;">A: Yongalama Yüzeyi B:Vurma düzleminin hazırlanma yüzeyi</p>	
DIŞBÜKEYLİK		
3	 <p style="text-align: center;">Çevresel dışbükeylik</p> <p style="text-align: center;">Distal dışbükeylik</p> <p style="text-align: center;">Lateral dışbükeylik</p>	
YONGALAMA DÜZLEMLERİ		
4	<p style="text-align: center;">Kesen düzlem</p> <p style="text-align: center;">Paralel düzlem</p> 	

- 1.Diskoid ve Levallois: İki dışbükey yüzeyi kesen düzlem
- 2.Diskoid: Her yüzey ard arda ya da dönüşümlü olarak vurma düzlemi ya da yongalama yüzeyi işlevini görebilir.
- 2.Levallois: Her yüzey, yongalama silsilesi süresince aynı işlevi görüyor, her iki yüzey arasında bir hiyerarşi var.
- 3.Diskoid: Kullanılan yüzeylerin sayısına göre dışbükeylik bir ya da iki yüzey üzerinde çevreseldir.
- 3.Levallois: Dışbükeylikler lateral vir distaldir.
- 4.Diskoid: Önceden belirlenmiş çıkarımların ayrılma düzlemleri, iki yüzeyin kesişme düzlemini kesmektedir.
- 4.Levallois: Önceden belirlenmiş çıkarımların ayrılma düzlemleri, iki yüzeyin kesişme düzlemine paraleldir.

Japon araştırmacı Ohnuma, deneysel çalışmalarla ulaştığı sonucu şöyle açıklamıştır: “Diskoid biçimli çekirdekler morfolojik temele bağlı olarak kurulan çekirdek kategorilerinden birine ait olmalıdırlar. Çekirdek redüksiyon yöntemlerine dayandırılmış Levallois tip çekirdekler gibi çekirdekler arasında yer almazlar.

Mousterien endüstriler içinde özellikle merkezci recurrent metodlu Levallois çekirdekler diskoid çekirdeklerle karıştırılabilir. Oysa ki, Levallois metodunda hazırlanmış bir vurma düzlemi her zaman var ve daima aynı yongalama yüzeyinin yongalanması esastır.

Boeda, bu iki çekirdek tipinin karakteristik özelliklerini karşılaştırmış ve tekno-morfolojik farkı net bir şekilde gözler önüne sermiştir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Boëda, E., Le Concept Levallois: variabilité des méthodes, CNRS Editions,1994

Ceylan, K., Karain Mağarası, Levallois Tekniđi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1994, Ankara

Van Peer, B, P., The Levallois Strategy, Monographs in World, Archaeology no:13,1992